

3.11.2022

EOAK/7704/2021

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Pasi Pölönen

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Katja Harakka

PESÄNSELVITYSVELKOJEN HUOMIOON OTTAMINEN VAINAJAN VELKOJEN ULOSOTTOOPERINNÄSSÄ

1 KANTELU

Kantelija pyysi tutkimaan Ulosottolaitoksen Helsingin toimipaikan menettelyä vainajan veronpalautuksen ja toistuvaistulon ulosmittauksessa.

Kantelija oli 1.3.2021 ilmoittanut ulosottovelallisen menehtymisestä ulosottoon. Ulosottomies oli luvannut ottaa ulosottooperinnässä huomioon kohtuulliset hautajais- ja pesänselvityskulut, jotka olivat olleet noin 5.300 euroa. Kuitenkin kantelun mukaan velallisen kuoleman jälkeen 19.3.2021 maksettu palkka oli ulosmitattu, kuten myös vainajalle syksyllä 2021 tullut veronpalautus. Kihlakunnanvouti oli ilmoittanut asiasta tiedusteltaessa, että ulosottoviranomaisilla on oikeus ulosmitata varoja kuolinpesästä vainajan velkojen kattamiseksi huolimatta perintökaaren 21 luvun 1 §:n 2 momentin säädöksestä, jonka mukaan pesänselvitysvelat maksetaan ennen muita velkoja. Kantelijan mielestä vainajan varoista tulisi ensin maksaa kohtuulliset hautajaiskulut ennen vainajan ulosotossa olevien velkojen maksua.

Kantelijan mukaan ulosottoviranomaiset olivat siten menetelleet vastoin ulosotokaaren 6 luvun 16 §:ssä ja 1 luvun 19 ja 21 §:ssä säädettyä ja heidän toimintansa oli ollut asiatonta.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin Valtakunnanvoudin kanslian ja johtavan kihlakunnanvoudin lausunnot sekä kihlakunnanvoudin selvitys (ohessa).

Lisäksi käytettävissä ovat olleet kantelun liitteinä toimitetut sähköpostiviestit ulosottoylitarkastajalta sekä kihlakunnanvoudilta.

3 RATKAISU

3.1 Tapahtumat

Velallinen oli menehtynyt 24.2.2021. Hänellä oli ollut palkan ulosmittaus.

Kantelija oli ollut 1.3.2021 yhteydessä ulosottoylitarkastajaan ja pyytänyt perinnän keskeytystä sekä ulosoton velkasaldoa. Lisäksi hän oli ilmoittanut pesän olevan varaton. Ulosottoylitarkastaja oli kantelun liitteenä olevan sähköpostiviestin mukaan ilmoittanut kantelijalle seuraavan.

”Meillä ei ole vielä tiedossa kuinka paljon sieltä on palkkaa tulossa. [Vainajan nimi] työstä voi tulla palkkioita aina satasista useisiin tuhansiin.

Mikäli velallisella on varoja, niin kohtuulliset hautajaiskulut voidaan jättää ulosmittaamatta. Palkka voidaan siis ulosmitata, mikäli palkka on suuri. [Vainajan nimi] palkka ko. työstä on vaihdellut paljon.”

Vainajalle oli 19.3.2021 maksettu viimeinen palkka, josta työnantaja oli 30.3.2021 tilittänyt ulosottoon maksukiellon mukaisesti 3 074,37 euron ulosottopidätyksen. Kysymys oli ollut vainajan elinaikana tehdystä työstä maksetusta korvauksesta.

Vainajan veronpalautuksen ulosmittaus oli tehty 16.8.2021. Kantelija oli 24.8.2021 ollut yhteydessä ulosottoon ja toimittanut perukirjan jäljennöksen. Lisäksi kantelija oli 29.9.2021 yhteydenotossaan pyytänyt ulosmitatun veronpalautuksen palauttamista, koska hautaus- ja perunkirjoituskulut olivat olleet suuremmat kuin pesän varat. Pesä oli ollut varaton. Asiassa ei kantelijan mielestä ollut ollut perustetta suosia jotain velkojia veronpalautusvaroilla. Ulosottoylitarkastaja oli ilmoittanut kantelijalle, että varat palautetaan. Kihlakunnanvouti oli 15.10.2021 kuitenkin tehnyt veronpalautuksen palauttamista koskevan kielteisen itseoikaisupäätöksen, joka oli lähetetty tiedoksi postitse. Lisäksi kihlakunnanvouti oli lähettänyt kantelijalle seuraavan vastauksen sähköpostitse.

”Hei, pahoittelen tilannetta. Perintökaari ohjaa pesänhoitajaa siinä, kuinka varat tulee kuolinpesässä käyttää. Perintökaari ei ohjaa kuitenkaan sitä, miten ulosmitatut varat kohdennetaan kuolinpesän ja vainajan veloille. Siitä, miten ulosmitatut varat kohdennetaan, määrää laki velkojien maksunsaantijärjestyksestä. Ulosottokaari tai perintökaari eivät sisällä ulosmittauskieltoa kuolinpesän varoihin.

Veronpalautuksen ulosmittauksesta olette olleet yhteydessä 29.9.2021, jolloin valitusaika ulosmittauksesta on ollut jo päättynyt. Ulosmittaus on tehty 16.8.2021, jolloin valitusaika ulosmittauksesta on ollut jo päättynyt. Ulosmittaus on tehty 16.8.2021. Varat on tilitetty virheellisesti epähuomiossa ennen perunkirjoituksen valmistumista. Tällä seikalla ei ole kuitenkaan vaikutusta varojen palauttamiseen.”

Vainajan palkan ja veronpalautuksen ulosmittauksella saatuja varoja yhteensä 4 103,52 euroa ei siten ollut palautettu kuolinpesään.

3.2 Selvitykset

Kihlakunnanvoudin selvityksen mukaan ulosottoylitarkastaja oli virheellisesti ilmoittanut kantelijalle, että ulosmitattu veronpalautus palautetaan kuolinpesään, vaikka tarkoitus oli ollut ensin selvittää palautuksen perusteet. Tältä osin oli 15.10.2021 tehty edellä mainittu kielteinen itseoikaisupäätös.

Vouti on viitannut selvityksessään perintökaaren 21 luvun 1 §:ään sekä sen esitöihin ja katsonut pykälän olevan tarkoitettu ohjeeksi kuolinpesän hallinnolle. Siten se ei voudin mukaan sääntele ulosottomiehen oikeutta ja mahdollisuutta ulosmitata kuolinpesän omaisuutta vainajan ulosottoperinnässä olevien velkojen perimiseksi. Mikäli pesänselvitys- ja hautajaiskuluja ei ole voitu maksaa niiden erääntyessä ja ennen vainajan ulosottoveloille tehtyä ulosmittausta, pesänselvitys- ja vainajan velat kilpailevat keskenään. Ulosottokaaren 4 luvun säännökset ulosmittauskielloista tai erottamisedusta eivät sisällä säännöksiä siitä, että pesänselvityskulut olisi rajattava tai jätettävä ulosmittauksen ulkopuolelle.

Selvityksessä on viitattu ulosottokaaren 6 luvun 2 §:ään sekä velkojen maksunsaantijärjestyksestä annettuun lakiin (jäljempänä maksunsaantilaki). Laki ei sisällä säännöksiä perintökaaren 18 luvun 5 §:ssä ja 21 luvun 1 §:ssä tarkoitettujen pesänselvitysvelkojen etuoikeudesta ulosottomenettelyssä. Oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että mikäli pesänselvitysvelkaa ei makseta, velkojan on haettava saatavalleen ulosottoperuste tai pesänselvittäjän määräys (Linna, Leppänen 2015, Ulosotto-oikeus II, s. 413). Kyseinen pesä ei ollut ollut pesänselvittäjän hallinnossa.

Vouti on edelleen viitannut ulosottokaaren 6 luvun 16 §:ään ja todennut, että ulosottoylitarkastaja oli inhimillisen virheen vuoksi tilittänyt epähuomiossa sekä palkan että veronpalautuksen ulosmittauksella kertyneet varat ulosottovelkojille 7.9.2021 eli ennen kuin edellä mainitun säännöksen mukainen kuukausi oli kulunut perunkirjoituksesta. Virheestä oli ilmoitettu kantelijalle. Verottajan ulosottoviranomaisille toimittaman perunkirjan mukaan perunkirjoitus oli toimitettu 5.12.2021, minkä johdosta tilityksessä tapahtunut virhe oli korjaantunut.

Kantelija oli pyytänyt veronpalautuksen ulosmittauksella kertyneiden varojen palauttamista kolmen viikon valitusajan päätyttyä. Tähän pyyntöön oli annettu kirjallinen kielteinen itseoikaisupäätös, joka oli lähetetty tiedoksi kuolinpesän osakkaalle sekä kantelijan sähköpostiosoitteeseen. Kielteinen itseoikaisupäätös oli perustunut ulosottokaareen ja maksunsaantilakiin.

Johtavan kihlakunnanvoudin lausunnon mukaan vainajan velkojen ulosmittausta koskeva sääntely on osittain epäselvää. Epätarkkuus liittyy velkojen maksunsaantijärjestykseen eli siihen, mikä on perintökaareissa säädettyjen pesänselvitysvelkojen ja ulosottovelkojen keskinäinen suhde. Epäselvää on se, mitä on perintökaaren sääntely pesänselvitysvelkojen etusijasta suhteessa ulosottokaareen ja lakiin velkojen maksunsaantijärjestyksestä. Ulosottokaaren 4 luvun 76 §:ssä tai 6 luvun 16 §:ssä ei varsinaisesti säännellä maksunsaantijärjestyksestä. Lainkohdissa säännellään velkojen maksamisen osalta tilanne, jossa pesä on pesänselvittäjän hallinnossa. Suurin osa kuolinpesistä on kuitenkin osakashallinnossa.

Edelleen lausunnossa on todettu, ettei ulosottokaaren 5 luvun 33 § tai 47 §:ssä tai maksunsaantilaissa säännellä pesänselvitysvelkojen etuoikeudesta eikä niissä myöskään ole viittausta perintökaaren 21 luvun 1 §:ään. Erottamisetua koskevat ulosottokaaren 4 luvun 21 §:n säännökset koskevat vain luonnollista henkilöä, eivätkä siten sovellu, kun velallisenä on kuolinpesä. Ulosottokaaren 4 luvun 19 §:n ulosmittauskiellot rajautuvat pykälässä säädettyihin tilanteisiin.

Lausunnossa on edelleen viitattu oikeuskirjallisuuteen ja siellä esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan velkojan tulisi hakea pesänselvityssaatavalleen ulosottooperuste tai hakea pesänselvittäjän määräämistä. Pesänselvittäjän määräyksen hakeminen vähävaraisissa pesissä ei ole ongelmantonta eikä aina tarkoituksenmukaistakaan siitä aiheutuvien lisäkulojen vuoksi. Edelleen johtava vouti on todennut oikeuskäytännön olevan vaihtelevaa. Pesänselvitysveloille on annettu etusija ilman selvää säädännäistukea, vaikka kuolinpesä ei ole ollut pesänselvittäjän hallinnossa. Tällöin kuitenkin ulosottomiehen toimivalta ja rooli suhteessa pesänselvitysvelkoihin muodostuu ongelmalliseksi. Joissakin tapauksissa on puolestaan päädytty perustellusti siihen, että pesänselvitysveloilla ei ole etuoikeutta. Näin on ollut nyt kysymyksessä olevassa tapauksessa. Alioikeuskäytäntö ulosottovalituksissa pesänselvitysvelkojen osalta on ollut vaihtelevaa.

Johtava vouti on katsonut, että kysymys oli ollut lainkäyttöratkaisusta, joka oli tehty harkintavallan puitteissa ja asianmukaisesti menetellen. Varojen tilittämisen osalta puolestaan asiassa oli tapahtunut menettelyvirhe, joka kuitenkin oli korjaantunut.

Valtakunnanvoudin kanslian lausunnossa on viitattu edellä mainittuihin lausuntoon ja selvitykseen. Lausunnon mukaan ulosottokäytännössä kysymys siitä, saavatko kuolinpesän pesänselvitysvelat etusijan suhteessa ulosottoperinnässä oleviin velkoihin, on lainsäädännön ja oikeuskäytännön osalta epäselvä. Ulosottomenettelyssä ulosottomies joutuu yksittäisessä asiassa itsenäisesti lainkäyttäjänä tulkitsemaan lakia ja oikeuskäytäntöä.

Kyse on ulosottomiehen tekemästä lainkäyttöratkaisusta. Asiaa koskeva sääntely on tulkinnanvaraista ja käytäntö tällä hetkellä epäyhtenäistä. Myös oikeuskäytäntö on ollut vaihtelevaa, eikä korkeimman oikeuden ratkaisua asiasta ole annettu. Lausunnossa on siten katsottu, että kysymys on ollut lainkäyttöratkaisusta, jonka osalta lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö ovat tulkinnanvaraisia. Näin ollen voudin nyt kysymyksessä olevassa asiassa tekemä ratkaisu oli tehty hänen harkintavaltansa puitteissa.

3.3 Sovellettavat oikeusohjeet

Perustuslain 6 §:ssä säädetään ihmisten yhdenvertaisuudesta lain edessä.

Ulosottokaaren 1 luvun 19 §:ssä säädetään ulosottomiehen velvollisuudesta toimia virkatehtävissään asianmukaisesti ja puolueettomasti sekä aiheuttamatta täytäntöönpanotehtävissä vastaajalle tai sivulliselle suurempaa haittaa kuin täytäntöönpanon tarkoitus vaatii.

Saman luvun 21 §:ssä puolestaan on kielletty hyödyn tavoittelu ja sopimaton menettely.

Ulosottokaaren 4 luvun 19 §:ssä on lueteltu ulosmittauskieltoja. Pykälässä ei ole säädetty kuolinpesän varoja koskevaa ulosmittauskieltoa.

Saman luvun 21 §:ssä on säädetty erottamisedusta. Pykälää sovelletaan, jos velallinen on luonnollinen henkilö. Pykälän mukaan ulosmittauksesta tulee erottaa muun muassa 1) velallisen tavanomainen koti-irtaimisto, 2) tietyissä tapauksissa tunnearvoltaan velalliselle erityisen suuri esine, 3) velalliselle tarpeelliset työvälineet sekä 4) työvälineisiin rinnastettavat esineet, mikäli ne ovat välttämättömiä velallisen toimeentulon turvaamiseksi, 5) kohdassa 4 tarkoitettu omaisuus, jos velallinen hankkii sen avulla riittävästi ulosmittauskelpoista tuloa hakijan saatavan suorittamiseksi, 6) velallisen rahavaroista tai muusta vastaavasta omaisuudesta 48 §:ssä tarkoitetun suojaosuuden määrä puolitoistakertaisena kuukauden ajaksi, jollei velallisella ole muuta vastaavaa tuloa sekä 7) sellainen lupa, etuus tai oikeus, jota edellä 1-5 kohdissa tarkoitetun omaisuuden käyttäminen edellyttää sekä mainituissa kohdissa tarkoitetun omaisuuden sijaan tullut korvaus, jos se käytetään vastaavan omaisuuden hankkimiseen.

Ulosottokaaren 4 luvun 76 §:n mukaan, jos vainajan velasta on toimitettu ulosmittaus, omaisuutta ei saa myydä, ennen kuin kuukausi on kulunut perunkirjoituksesta tai sen määräajan päättymisestä taikka, jos omaisuus on luovutettu pesänselvittäjän hallintoon, ennen kuin velkojen maksamisesta on tehty perintökaaren (40/1965) 19 luvun 12 a §:ssä tarkoitettu sopimus tai pesänselvittäjän päätös.

Lisäksi pykälä sisältää säännöksen tilanteista, joissa omaisuus kuitenkin saadaan myydä. Kertyneiden varojen tilittämisestä säädetään 6 luvun 16 §:n 1 momentissa.

Lain 6 luvun 16 §:n mukaan, jos vainajan velasta on toimitettu ulosmittaus, varoja ei saa tilittää ennen kuin kuukausi on kulunut perunkirjoituksesta taikka, jos omaisuus on luovutettu pesänselvittäjän hallintoon, ennen kuin velkojen maksamisesta on tehty perintökaaren 19 luvun 12 a §:ssä tarkoitettu sopimus tai pesänselvittäjän päätös, joka on lainvoimainen. Tilitys saadaan kuitenkin toimittaa, jos velkojalla oli panttioikeus ulosmitattuun omaisuuteen tai kuolinpesän hallinto suostuu tilitykseen. Jos pesäosuus on ulosmitattu eikä perinnönjako ole tullut lainvoimaiseksi tai muuten lopulliseksi, kertyneet varat saadaan tilittää vain vakuutta vastaan.

Saman luvun 2 §:ssä säädetään ulosmittauksesta kertyneiden varojen jaosta säädetyn etuoikeusjärjestyksen mukaisesti. Jos velkojalla on useita saatavia samalla etuoikeudella, kertymä kohdennetaan ensin vanhimmalle ulosottooperusteelle tai vanhimmalle ilman ulosottooperustetta olevista saatavista, jollei velkoja ole muuta pyytänyt. Muutoin kuin ulosmittauksesta kertyneet varat kohdennetaan velallisen pyytämällä tavalla niin kuin 4 luvun 7 §:ssä säädetään ja muussa tapauksessa 1 momentin mukaisesti.

Velkojien maksunsaantijärjestyksestä annetun lain 1 §:n mukaan tämän lain mukaan määräytyy se järjestys, jossa velkojille suoritetaan maksu konkurssissa tai ulosotossa, kun velallisen varat eivät riitä kaikkien saatavien maksamiseen. Laissa ainoa kuolinpesää koskeva säännös on 6 §, jossa säädetään viimeksi suoritettavista saatavista. Sanotun pykälän 1 momentin 7 kohdan mukaan viimeksi suoritetaan kuolinpesän konkurssissa muut kuolinpesän velat kuin perintökaaren 18 luvun 5 §:ssä tarkoitetut pesänselvitysvelat.

Perintökaaren 18 luvun 5 §:n mukaan pesän varoista suoritetaan kohtuulliset hautaus- ja perunkirjoituskustannukset sekä pesän hoidosta, hallinnosta ja selvityksestä johtuvat tarpeelliset kustannukset (pesän-selvitysvelat) niin kuin 21 luvun 1 §:ssä säädetään.

Perintökaaren 21 luvun 1 §:n mukaan pesänselvitysvelat maksetaan ennen muita velkoja sitä mukaan kuin ne erääntyvät. Muut pesän velat maksetaan vasta vainajan velkojen jälkeen. Pesänselvitysveloista säädetään 18 luvun 5 §:ssä.

Lainkohtaa koskevissa esitöissä (HE 14/2004 vp, s. 28) on todettu seuraava.

Pykälän 1 momentissa ilmaistaan periaate, jonka mukaan pesän ja vainajan velat maksetaan kuolinpesän varoista. Lainkohta antaa pesän osakkaille ja pesänselvittäjälle ohjeen siitä, miten pesän varoja käytetään pesän ja vainajan velkojen maksuun.

Jos pesän varat eivät riitä kaikkien velkojen maksamiseen, pesä on ylivelkainen. Ylivelkaisen pesän varat voidaan jakaa sopimuksen mukaisesti. Velkoja tai osakas voi myös hakea pesänselvittäjän määräämistä tai kuolinpesän asettamista konkurssiin. Kun varat jaetaan konkurssissa tai pesänselvittäjän päätöksellä, täytäntöönpanokelvottomilla saatavilla olisi aina viimesijainen asema. Konkurssissa viimesijaisuus seuraa velkojen maksunsaantijärjestyksestä annetun lain 6 §:ään ehdotetusta muutoksesta.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännökset siitä, missä järjestyksessä pesän ja vainajan velat on maksettava. Ehdotuksen mukaan pesänselvitysvelat maksetaan pesän varoista päältä päin ennen muita velkoja. Velat on maksettava sitä mukaa kuin ne erääntyvät. Jos kuolinpesää rasittaa perintökaaren 18 luvun 6 §:ssä tarkoitettu selvitysaikainen elatusvastuu eloonjääneelle puolisolle ja lapselle, suoritetaan tämä selvitysaikainen avustus kuitenkin pesästä päältä päin eli ennen sekä pesän että vainajan velkoja. Pesän nettovarot on käytettävä vainajan velkojen maksuun. Vasta näiden velkojen jälkeen voidaan maksaa muita pesän velkoja.

Saman luvun 9 §:n mukaan ennen kuin kuukausi on kulunut perunkirjoituksesta tai, jos omaisuus on luovutettu pesänselvittäjän hallintoon, ennen kuin velkojen maksamisesta on tehty 19 luvun 12 a §:ssä tarkoitettu sopimus tai pesänselvittäjän päätös, vainajan velan saa maksaa pesän varoista vain, jos on pätevä syy olettaa, ettei sen maksamisesta aiheudu vahinkoa muille velkojille. Pesän omaisuuteen kohdistuvan ulosmittauksen loppuun saattamisesta säädetään ulosottokaaren 4 luvun 76 §:ssä ja 6 luvun 16 §:n 1 momentissa.

Oikeuskirjallisuudessa (Linna, Leppänen 2015, Ulosotto-oikeus II, s. 412–413) on todettu, että vainajan veloista tulee erottaa pesänselvitysvelat, jotka tarkoittavat kuolinpesän hoidosta, hallinnosta ja selvityksestä pesälle itselleen syntyneitä velkoja. Ne maksetaan pesän varoista päältä ennen muita velkoja sitä mukaan kuin ne erääntyvät. Mikäli pesänselvitysvelkaa ei makseta, siitä on mahdollista hankkia normaaliin tapaan ulosottooperuste ja toimittaa ulosmittaus pesässä. Toinen vaihtoehto on se, että pesän velkoja hakee pesänselvittäjän määräystä perintökaaren 19 luvun 2 §:n 1 momentin nojalla. Jos osakas on maksanut pesänselvitysvelkaa omilla varoillaan, saanee siihen perustuva regressisaatava vastaavasti etusijan, eikä joudu kilpailemaan vainajan velkojen kanssa. Jos taas pesän osakas on omilla varoillaan maksanut vainajan velkaa, regressisaatava kilpailee vainajan muiden velkojen kanssa.

Muussa tapauksessa joku vainajan velkojista saisi ”ohimaksun” ja tosiasiallisen etuoikeuden. Osakas maksaa siten vainajan velkoja sillä riskillä, ettei saa täyttä suoritusta saatavalleen pesän varoista.

3.4 Asian oikeudellinen arviointi

Asiassa saadun selvityksen mukaan kantelijalle oli virheellisesti ilmoitettu, että ulosmitattu veronpalautus palautetaan kuolinpesään, vaikka palautuksen perusteet olivat olleet selvittämättä. Asiassa on jäänyt epäselväksi, oliko ulosottoylitarkastajalla ollut toimivaltaa päättää ulosmitatun veronpalautuksen palauttamisesta pesään. Mikäli ulosottoylitarkastajalla ei ollut ollut toimivaltaa päättää varojen palauttamisesta, olisi hänen tullut siirtää kantelijan pyyntö käsiteltäväksi asiasta päättävälle taholle. Joka tapauksessa asiassa oli tältä osin annettu virheellinen ilmoitus, koska kihlakunnanvoudin päätöksessä oli varojen palauttamiseen otettu kielteinen kanta. Tältä osin totean, ettei asiassa ole menetelty ulosottokaaren 1 luvun 19 §:ssä tarkoitetulla tavalla asianmukaisesti, koska kantelijalle oli annettu paikkaansa pitämätön ilmoitus.

Ulosottoylitarkastaja oli lisäksi tilittänyt vainajan palkan ja veronpalautuksen ulosmittauksella saadut varat ulosottovelkojille 7.9.2021 eli ennen kuin kuukausi oli kulunut perunkirjoituksesta. Perunkirjoitus oli toimitettu vasta 5.12.2021. Totean, että tältä osin menettely asiassa oli ollut ulosottokaaren 6 luvun 16 §:ssä säädetyn vastaista.

Kantelun kohteena on erityisesti ollut ulosottoviranomaisten menettely pesänselvitysvelkojen suhteen eli ulosmitattujen varojen käyttäminen pesänselvitysvelkojen sijasta vainajan velkojen maksuun. Tältä osin totean seuraavan.

Lainsäädännössä ei ole säännelty kantelussa tarkoitettua tilannetta eli kysymystä siitä, ovatko kuolinpesän pesänselvitysvelat etusijalla suhteessa ulosottooperinnässä oleviin velkoihin. Perintökaareissa on todettu, että pesänselvitysvelat maksetaan ennen muita velkoja. Säännöksen tarkoituksena voidaan ajatella olevan sen varmistaminen, että vainajan kuolemasta yleensä aina aiheutuvat hautauskustannukset ja muutkin pesänselvitysvelat tulevat maksetuiksi, jotta ne eivät jäisi osakkaiden tai yhteiskunnan maksettaviksi. Kuitenkaan perintökaareissa, ulosottokaareissa tai maksunsaantilaissa ei ole säännelty sitä, tuleeko ulosottooperinnässä olleen vainajan kuolinpesän pesänselvitysvelat suorittaa ennen muita vainajan ulosottovelkoja ja tuleeko kuoleman jälkeen mahdollisesti ulosmitatut varat käyttää ensin pesänselvitysvelkojen maksamiseen ennen vainajan ulosottooperinnässä olleita velkoja.

Siten koska lainsäädännössä ei ole säädetty pesänselvitysvelkojen mahdollisesta ensisijaisuudesta suhteessa vainajan ulosotto-perinnässä oleviin velkoihin, asia jää ulosottoviranomaisen harkintavaltaan. Näin ollen totean, että ulosottoviranomaiset eivät ole tältä osin menettelleet asiassa lainvastaisesti tai muutoinkaan virheellisesti. Ulosottoviranomaisen harkintavallassa on siten se, annetaanko ja millä perusteilla kuolinpesän pesänselvitysveloille etusija suhteessa vainajan ulosottovelkoihin.

Pidän perustuslaissa säädetyn yhdenvertaisuuden periaatteen kannalta ongelmallisena sitä, että ulosottokäytännössä vaihtelevasti annetaan pesänselvitysvelkojen maksamiselle erilainen etusija tilanteesta ja asiaa käsittelevästä ulosottoviranomaisesta johtuen. Tilanne ei ole suotava, sillä kuten lausunnoista ilmenee, se johtaa kustakin ulosottoviranomaisesta ja pesän tilanteesta johtuen erilaisiin käytäntöihin ja lopputuloksiin. Joissain tapauksissa pesänselvitysvelat tulevat maksetuiksi pesän varoista, kun taas toisissa tapauksissa ne jäävät suorittamatta, kuten nyt kysymyksessä olevassa tapauksessa. Siten ulosottokäytäntö on tältä osin epäyhtenäistä.

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.4 esittämäni käsitykset Ulosottolaitoksen tietoon.

Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni valtakunnanvoudin kanslialle tiedoksi.

Lisäksi toimitan jäljennöksen ratkaisustani myös tiedoksi oikeusministeriölle mahdollisten lainsäädännön muutostarpeiden arvioimiseksi.